

CNT och den spanska revolutionen

Manuel Villar, Valencia

1938

Den hållning, som CNT intagit under förloppet av den spanska konflikten har väckt en viss grad av överraskning bland kamraterna inom den syndikalistiska internationalen. Det har antagits att de spanska kamraterna före 19 juli 1936 inte själva tänkt sig en sådan utveckling av deras hållning. CNT förfäktade en linje av frihetliga taktiska metoder och detta med en trohet som inte visste av eftergifter och ej heller överträffades av andra sektioner inom IAA.

Hur kom det sig då att en sådan oböjlig hållning kunde uppmjukas? Betyder det att dessa spanska kämpar avlägsnat sig från anarkismen? Skulle de ha blivit besjälade av andra principer än dem de under mer än ett halvt århundrade offrat blod och krafter för? Allt detta är frågor vi här skola taga upp till besvarande med vinnläggande om största noggrannhet och klarhet.

En sådan rörelse som vår, vilken har sina rötter redan i det föregående århundradet och räknar tusen sinom tusen stridbara medlemmar inom alla delar av landet, medlemmar som aldrig skulle respektera några andra direktiv än dem de själva varit med om att gemensamt utforma, en rörelse vars livgivande styrka just ligger i principer som förneka varje form av ledarmyndighet, den kan inte förändras i en handvändning till en organisation med helt andra metoder

och annan grundåskådning. CNT är alltjämt samma CNT, och främjandet av förutsättningarna för en frihetlig utveckling med internationell tillämpning är i dag mer än någonsin i överensstämmelse med våra principer och våra förväntningar av det spanska proletariats seger över fascismen. Det faktum att CNT inom sig i yttersta omfattning vidmakthåller frihetens idéer har varit avgörande, när med spontan enighet valts en taktik som givit upphov till ovisshet här och var utomlands. Detta förtjänar således grundligt övertänkas av kamraterna i alla länder. Det är förutsättningen för ett sunt bedömande.

Det bör kunna förstås en gång för alla att den taktiska förändring som valts, inte på något sätt påverkar den slutliga uppgörelsen eller våra principer. Den är resultatet av en tvingande nödvändighet. Antingen må den spanska frihetliga rörelsen vid intagandet av denna hållning ha handlat framsynt: genom att rädda sig själv och därmed rädda revolutionens förutsättningar – något som får betraktas som ett uttryck för absolut och oförstörbar sammanhållning av de organismer som uppväckt och föra revolutionen fram till det yttersta avgörandet. Eller också har den handlat bakvänt, så att den frihetliga rörelsen vikit tillbaka på det fält som representerar dess inflytande på landets liv och förlorat de möjligheter den vunnit tack vare sina frihetliga principer. Antingen måste vi sätta in aktivitet och handlingskraft på alla områden eller välja självmordet och avstå åt andra att taga ledningen över proletariats massor under den revolutionära perioden omkring den 19 juli, därmed till ingen nytta förslösande de offer som hemburits av dem som föllo på barrikaderna och i frihetens löpgravar. Detta skulle på samma gång ha inneburit avstående från frukterna som tillkommit oss efter ett halvsekel av propaganda, av strider och organisationsarbete.

Betänkligheter avseende taktik och grundsatser fingo inte vara till hinders då strid och insatser krävde snabba beslutssamhet. Härdad i strider, tvekade vår rörelse inte heller beträffande medel och vägar som dikterades av omständigheterna. Vi måste handla som situationen bjuder. Någon annan möjlighet finns inte. Vi måste vara medvetna om, att vi inte ensamma agerade i detta drama. Revolutioner anpassa sig inte efter metoder som utarbetats och kunna tillämpas under fredliga tider. I det ögonblick ett samhälle faller i spillror och ett komplex av alla revolutionära krafter – från de mest moderata till de mest ytterlighetsbetonade – ingriper i handlingen, i det ögonblicket bli också

situationens krav avgörande. Revolutionärerna äro i en sådan period ej i stånd att stanna och minutiöst undersöka huruvida det som måste göras är anpassat till doktrinerna. De ryckas med av händelserna.

Oförutsedda situationer uppstå och var och en av dessa kräver omedelbar lösning. I sådana ögonblick är det bättre med handlingskraft, som ledes av praktiskt förnuft och ligger idealet närmast än med exakt kännedom om teorier och klassiska aktionsregler. Om någon förebräelse kunde göras mot CNT skulle det vara att den inte omedelbart insett att den måste arbeta politiskt, att den måste ta del i regeringen. Man lät två månader gå, från juli till september 1936, utan att komma till insikt att det inte fanns något annat val. Vi förblevo under denna tid trogna taktiken från tiden före revolutionen, och tanken att vi skulle ha större möjligheter att få inflytande över Spaniens öde genom att stanna på gatorna och arbetsplatserna. Under tiden grepo republikaner och marxister makten, förorsakande för en tid ett undanträngande av krafter som bättre tjänat såväl CNT som proletariats

historiska uppgift i sin helhet.

Besluten på plenum i september 1936 som beredde vägen för CNT:s inträde i regeringen i november, skulle i juli ha fått väldiga resultat. Vi äro berättigade att tro, att Spanien skulle ha varit mera utpräglat revolutionärt om vi redan den 19 juli kunnat förutse vad som var bestämt att komma, och då varit beredda att i politiskt, ekonomiskt och socialt avseende praktiskt lösa alla de föreliggande problemen och göra oss gällande genom organisationsduglighet och initiativ. Men troheten mot anarkismens taktiska metoder från tiden före revolutionen avhöll oss från att handla med nödvändig skyndsamhet under de första ögonblicken. I förening med vår överväldigande dynamik, med våra väldiga massor och den mentala smidighet som i dag tillåter oss handla i överensstämmelse med verkligheten och ge en organisk och konstruktiv form åt två års erfarenheter, skulle vi den 19 juli varit i stånd att föra Spanien mycket längre framåt.

Man skulle kunna säga, att CNT blev tvingad att delta i regeringen rentav för att hindra att revolutionen slog in på en väg som förde tillbaka till den borgerliga republiken, för att avvärja attacker mot arbetarnas och böndernas erövringar, för att undgå att kriget fördes efter trånga partiintressen och att armén förändrades till ett verktyg åt en enda riktning, för att utesluta faran av en diktatur och stoppa ansatser till totalitära tendenser i det ekonomiska och sociala livets alla former, för att kort och gott underlätta segern och utveckla de uppbyggande och frihetliga möjligheterna.

Om det funnits en annan utväg att uppnå samma resultat? Det är något vi skola undersöka inom ramen av det lilla utrymme denna artikel medger. Men först bör inte bortses från hur den 19 juli kom över oss, och vilka krafter det var som upptog kampen mot fascismen. Först är att märka, att 19 juli påtvingades oss av våra traditionella reaktionära fiender. Det var inte fråga om en revolution, förberedd av anarkisterna. Det var, väl att märka, inte vi som

grepo initiativet och det var inte vi som hade planlagt det hela. Det var fascismen som tvingade oss ut på gatorna för att försvara oss själva. Detta var icke en revolution där proletariatet väljer tillfället och de mest fördelaktiga omständigheterna efter detaljerade förberedelser och sedan slår sig fram med sina egna krafter för att undgå att dela segern med andra. Proletariatet besvarade den fascistiska attacken och därmed uppstod den revolutionära situation som alla känna. Men å andra sidan stod CNT, trots den enorma omfattningen av dess massor och den makalösa dynamiken hos sina kämpar, icke ensam i kampen mot det militära upproret. Där fanns också UGT och hela skalan av antifascism från marxistpartierna ända ut till den borgerliga vänsterns republikaner, de sistnämnda representerande småborgarna med liberala tendenser.

Naturligtvis var det proletariatet som hade att avgöra vilken form striden skulle få. Det var dess styrkor som bildade det fruktansvärda block vilket krossade militaristerna över halva Spanien. Alla dessa sektioner voro förpliktade att kämpa gemensamt och till slutet. Men låt se!

Hade CNT en tanke att kunna göra denna revolution till en anarkistisk revolution? Naturligtvis inte, såvida ej kampen också skulle tagits upp emot de nämnda sektionerna. Skulle CNT ha inlåtit sig i en sådan strid eller var det inte tvärtom dess högsta plikt i detta ögonblick att organisera milisen med föresats att besegra fascismen och jaga den ur Spanien? Det var detta CNT valde. Att göra något annat skulle ha varit självmord och ett bedrägeri mot dem

som kämpade för samma sak. Kamp inbördes medan alla förenade krafter inte ens voro tillräckliga för att organisera andra etappen i kriget mot fascismen, som i samma ögonblick fått understöd av både Italien och Tyskland?

Och dessutom, skulle vi ha varit i stånd att besegra dessa vi hade emot oss? Måste inte fysisk utmattning i detta sammanhang ha blivit det mest sannolika och kunde väl en sådan utgång inte ha fört med sig förslösandet av alla frihetliga möjligheter både för nuet och framtiden? Utsikterna för en revolution, väl ej frihetlig till sin anda men i huvudsak proletärisk, hade mycket stora förutsättningar fast de för dess genomförande nödvändiga förberedelserna

saknades. Det förenade proletariatet – d. v. s. CNT och UGT – skulle ha varit i den ställningen att det kunnat kräva att syndikaten togo ledningen i striden. Ingen skulle ha kunnat hindra denna samordning av arbetarna. Men arbetarorganisationerna gingo var för sig sin egen väg och därmed förstördes även möjligheterna att ge djupare mål och starkare underlag för revolutionen och möjligheten för syndikaten att taga ledningen. Det och inget annat hade varit lösningen. De två fackliga rörelserna med deras numerärt jämlika styrkor, deras

respektive områden för inflytande och i behov av varandra, kunde inte finna varandra och inte ge avkall på strävandena att dominera över varandra. Olyckligtvis voro förhållandena den 19 juli ännu icke sådana som önskligt varit. Emellertid hade statens återuppbyggnad inletts. Och i de åtgärder som denna uppbyggnad betingade medverkade alla, och efter den delvisa oklarheten i juli övertog staten ledningen i kriget. Marxismen kom att bli dominerande. CNT gjorde många ansträngningar att få till stånd ett nationellt försvarsråd som centralorgan för såväl krigföringen som återuppbyggnadsarbetet i landet. I detta försvarsråd avsåg man att få alla sektioner proportionellt representerade efter sin betydelse. Slutligen förelåg ett aktionsprogram utarbetat (milisorganisationen av 1936) i vilket stod angivet som försvarsrådets viktigare åligganden följande: enhetskommando, inrättandet av ett krigskommissariat, skapandet av en krigsmilis av obligatorisk karaktär, införandet av en enda folklig milisorganisation för övervakandet av ordningen bakom fronten, syndikatens övertagande av den socialiserade produktionen och varuutbytet, systematisk planering för industri och viktigare odlingsgrenar, kamp för åstadkommandet av fred på basis av en internationell arbetaraktion, Spaniens återuppbyggande på federalismens grundvalar, samt vidare en del punkter av mindre betydelse. I överensstämmelse med detta program skulle ministerierna förändras till departement inom det nationella försvarsrådet, en institution svarande mot omständigheterna. Ett program som detta hade till syftemål att förläna Spanien de nya organ det krävde och på samma gång tillfredsställa behoven som uppstått genom den nyfödda kollektivistiska produktionsformen och förnyelsen inom alla avsnitt av det politiska och sociala livet. Men det var inte tillräckligt att CNT stod för denna uppfattning. Övriga fraktioner, representerade i regeringen, förklarade sig för bibehållandet av status quo utan att ens studera våra förslag.

Själva sågo vi oss stående inför en verklighet som var oundkomlig. Och sådana fakta är det som göra historia. När kriget här utgjorde den verklighet som överskuggade allting och även alla dogmer, kunde CNT inte tveka att avskära den gordiska knuten. Antingen inom eller utanför regeringen. Antingen skulle man fortsätta i enlighet med de normer som i många år ansetts ofelbara men inte kunde lösa de uppkomna revolutionära problemen, men väl utlämnade utnyttjandet av den gemensamma segern i marxisternas händer och lät CNT svara för uppoffringarna; eller också lämna samma normer åt sidan och övergå till en taktisk linje som de utomordentligt svåra omständigheterna anvisade. Den sistnämnda lösningen valdes med klok försiktighet. Motsatsen skulle nämligen ha lett till CNT:s isolering från att ha varit revolutionens stormgarde. Staten fortsatte att lagstifta och organisera i enlighet med de principer som hyllades av män vilka utövade ledningen utan att fråga efter vårt medgivande eller räknade med våra åsikter.

På det militära området hade inbördeskriget förvandlats till ett invasionskrig. Och då man inte kunde hålla de fulländat utrustade och disciplinerade fascistarméerna stängna med den av partier och organisationer beroende milisen, så var den enda möjlighet till motstånd och seger att skapa en folkarmé under ett enda överkommando. Vi blevo inte tillfrågade vid valet av medlen; vi hade blott att gå med på den enda väg som innebar möjlighet att gagna oss. Mot en armé måste ställas en annan, nu starkare och bättre utrustad. Härvid måste troheten mot våra antimilitaristiska principer bereda oss bekymmer. Också sabotage från staten orsakade oss svårigheter. Och staten var ointresserad för att bevara åt CNT ett inflytande som svarade mot dess numerära styrka och rätt att göra sig gällande inom de militära institutionerna. Härtill kom att talrika kamrater visade motvilja mot att åtaga sig befälsposter. Men dessa poster behövde ingalunda förbli obesatta! Kommunisterna började med iver en ohejdad jakt efter monopolisering. De lade beslag på alla officiella poster de kunde komma över och detta med blicken klar för vad det framtida Spanien kunde erbjuda.

Skulle vi trots allt detta ha förblivit nedgrävda i våra grundsatser? Om CNT frivilligt lät den revolutionära aktionskraften glida ur sina händer måste revolutionen själv bli lidande genom denna sammankrympning av vårt inflytande. Målet var revolutionen och CNT betraktade sig själv som en till densamma starkast medverkande faktorer. Därför framstod det för oss som mera revolutionärt att fatta beslut att hävda vår betydelse som ett centrum för politiskt,

ekonomiskt och militärt inflytande. Vi kunna vara tillfredsställda med det faktum, att vad CNT själv påyrkat, nämligen organiserandet av en folkarmé, har vidtagits såsom det svarar emot vårt mål – att utgöra en armé åt det antifascistiska Spanien och inte ett verktyg i händerna på en politisk fraktions ledare.

Och den revolutionära segern beror av segern vid fronterna. Det är förutsättningen för den verkliga triumfen, samt att triumfera till varje pris och med hjälp av alla utvägar vi ha till förfogande. För uppnåendet av detta

höga resultat på vilket allting annat beror, var och är enda vägen att på gatorna och arbetsplatserna, i striden och i landets ledning uppnå enighet mellan alla antifascistiska krafter, att forma ett segrers block. Svagheterna, misstagen, den

dåliga kontakten och proselytmakeriet, som kommer till synes, äro anstiftade av de icke frihetliga sektionerna. Vad oss beträffar äro vi fria från allt ansvar i det sammanhanget.

Historien, som kommer att döma oss, skall veta att värdera vår oegennyttighet och den tapperhet vi presterat i detta krig. Vi arbeta för segern och inte för nederlaget. Sedan den 19 juli har proletariatet uppnått en ny ekonomisk basis. Kollektiviseringen har fått övertag över kapitalismen. Men dessa faktiska erövringar måste också legaliseras. Medan från de djupa lagren, och vitala skikten uppstå nya institutioner, är likväl den gamla kapitalistiska

lagstiftningen i kraft även på områden där den kan främja återgång till vad som varit. För att omgärda sina intressen måste det spanska proletariatet göra sig gällande i staten. Endast genom att fullfölja revolutionen kan övervinnas en dualism som består i den konstitutionella makten och folkets erövringar. Det betyder inte att proletariatet blir anhängare av statsidéen, utan att ingen utanför dess klassorganisation får för egen räkning kräva ledningen av det ekonomiska livet.

CNT har ingen önskan att stå främmande för verkligheten. Utan att ge avkall på sina mål och strävanden har den valt en taktik som svarar mot stundens krav. Den är i stånd till detta genom vissheten om de hemliga krafter den rymmer inom sig. Mer än två år efter 19 juli kunna vi bevisa att CNT har bibehållit och stärkt sina väldiga krafter. Dessa krafter äro i sig själva en garanti för revolutionen som ägt rum. Vid varje försök att återgå till kapitalismen måste man besinna detta. Men alla ansatser till utveckling i nya former skola påräkna större bistånd från CNT. Försöken till provokation från meningsmotståndare i syfte att undantränga allt det som CNT representerar i styrka och anda, ha misslyckats utmed hela linjen. Det har slutat med konstaterandet att CNT är ett med Spanien, med kriget och revolutionen och att det kommer att bli omöjligt att förintä en rörelse vars liv är ett med landets.

I dag är CNT starkare än någonsin och den yttersta förhoppningen för det antiauktoritära proletariatet i alla länder. Vad CNT skapat är förverkligandet för första gången av en del av våra ideal. Syndikaten, herrar över ekonomin och kontrollerande sig själva utan något politiskt förmyndarskap eller statlig inblandning, ha börjat fullgöra sina historiska uppgifter. Men vi skola tala om dessa uttryck för den spanska revolutionen i en annan artikel.

Valencia, 1938.

Det Anarkistiska Biblioteket

Manuel Villar, Valencia
CNT och den spanska revolutionen
1938

Syndikalismen #1 1939
Artikel från SAC:s tidskrift Syndikalismen årgång 1939 nummer 1

sv.anarchistlibraries.net